

Relevantný trh/ktor: Holandský trh s bitúmenom určeným na výstavbu ciest

Porušenie: porušovanie článku 81 ES, ktoré spočívalo v tom, že v uvedených obdobiach pravidelne spoločne stanovovali brutto cenu za predaj a nákup cestného bitúmenu v Holandsku, jednotnú zľavu z brutto ceny pre staviteľov ciest zúčastnených na karteli a menšiu maximálnu zľavu z brutto ceny pre ďalších staviteľov ciest.

SD sa zaoberal najmä nasledovnými pojmami:

„Hospodárska súťaž – Kartely – Holandský trh s bitúmenom určeným na výstavbu ciest – Rozhodnutie, ktorým sa konštatuje porušenie článku 81 ES – Pripísateľnosť protiprávneho správania – Právo na obhajobu – Účinky rozsudku o zrušení voči tretím osobám“

Informácie o rozsudku: Šiesta komora Všeobecného súdu 27. septembra 2012 rozhodla vo veci T-361/06, ktorej predmetom je návrh na zrušenie rozhodnutia Komisie K(2006) 4090 v konečnom znení z 13. septembra 2006 týkajúceho sa konania o uplatnení článku 81 [ES] [vec COMP/F/38.456 – Bitúmen (Holandsko)] v rozsahu, v akom sa týka žalobkyne a návrh na zníženie pokuty a na čiastočné zrušenie uvedeného rozhodnutia v rozsahu, v akom sa konštatuje dĺžka trvania porušenia žalobkyne.

Žalobkyňa, spoločnosť Ballast Nedam BV, riadi skupinu Ballast Nedam, ktorá vykonáva činnosť v odvetví stavieb v Holandsku. Skupina v roku 1995 nadobudla spoločnosti cestného stavebníctva Eemsmond Wegenbouw BV a Bruil Infrastructuur BV, čím sa stala dôležitým hráčom v odvetví cestného stavebníctva v Holandsku, pričom tieto činnosti sa sústreďujú v rámci spoločnosti Ballast Nedam Grond en Wegen BV (ďalej len „BNGW“), dcérskej spoločnosti, v ktorej má obchodný podiel zodpovedajúci 100 % základného imania spoločnosť Ballast Nedam Infra BV (ďalej len „BN Infra“), v ktorej má žalobkyňa obchodný podiel zodpovedajúci 100 % základného imania. Od 1. októbra 2000 boli cestné stavebné činnosti skupiny vykonávané priamo žalobkyňou. Od 14. februára 2003 je Ballast Nedam Nederland BV prostrednou spoločnosťou v reťazi medzi Ballast Nedam a žalobkyňou.

Spoločnosť British Petroleum Komisiu Európskych spoločenstiev o údajnej existencii kartelu na trhu s bitúmenom určeným na výstavbu ciest v Holandsku a požiadala o oslobodenie od pokút v súlade s ustanoveniami oznámenia Komisie z 19. februára 2002 o oslobodení od pokút a znížení pokút v prípadoch kartelov (Ú. v. ES C 45, s. 3; Mim. vyd. 08/002, s. 155).

Komisia prijala 13. septembra 2006 rozhodnutie K(2006) 4090 v konečnom znení o konaní podľa článku 81 [ES] [Vec COMP/F/38.456 – Bitúmen (Holandsko)] (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), ktorého zhrnutie bolo uverejnené v *Úradnom vestníku Európskej únie* 28. júla 2007 (Ú. v. EÚ L 196, s. 40) a ktoré bolo žalobkyňi oznámené 25. septembra 2006.

V napadnutom rozhodnutí Komisia uviedla, že spoločnosti, ktorým je určené, sa zúčastnili na jedinom a pokračujúcom porušovaní článku 81 ES, ktoré spočívalo v tom, že v uvedených obdobiach pravidelne spoločne stanovovali brutto cenu za predaj

a nákup cestného bitúmenu v Holandsku, jednotnú zľavu z brutto ceny pre staviteľov ciest zúčastnených na karteli a menšiu maximálnu zľavu z brutto ceny pre ďalších staviteľov ciest.

Žalobkyňa, ako aj jej dcérska spoločnosť BN Infra, boli uznané za zodpovedné za toto porušenie, pokiaľ ide o obdobie od 21. júna 1996 do 15. apríla 2002. Komisia totiž predpokladala, že žalobkyňa počas tohto obdobia uplatňovala rozhodujúci vplyv na svoje dcérske spoločnosti BN Infra a BNGW.

Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd v prvom rade zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka, subsidiárne, zrušil napadnuté rozhodnutie v rozsahu, v akom sa jej týka a konštatuje dĺžku trvania porušenia, a znížil výšku pokuty, ktorá jej bola uložená a zaviazal Komisiu na náhradu trov konania. Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd zamietol žalobu a zaviazal žalobkyňu na náhradu trov konania.

Na podporu svojej žaloby žalobkyňa uvádza dva žalobné dôvody, z ktorých prvý je založený na zjavne nesprávnom posúdení a nesprávnom právnom posúdení pri tom, ako žalobkyňa pripísala zodpovednosť za porušenia, ktorých sa dopustili BN Infra a BNGW, a druhý na porušení článku 27 ods. 1 nariadenia Rady (ES) č. 1/2003 zo 16. decembra 2002 o vykonávaní pravidiel hospodárskej súťaže stanovených v článkoch 81 [ES] a 82 [ES] (Ú. v. ES L 1, 2003, s. 1; Mim. vyd. 08/002, s. 205) a práva na obhajobu, keďže Komisia v oznámení o výhradách neuviedla, že predpokladá zodpovednosť žalobkyne.

Žalobkyňa sa domnieva, že Komisia porušila článok 81 ES tým, že jej pripísala zodpovednosť za porušenie, ktorého sa dopustili BN Infra a BNGW, pričom vychádzala len zo skutočností, že vlastnila obchodné podiely zodpovedajúce 100 % ich základných imaní. Súd Únie pritom jasne uviedol, že vlastníctvo obchodného podielu zodpovedajúceho 100 % základného imania dcérskej spoločnosti samo osebe nestačí na preukázanie existencie kontroly dcérskej spoločnosti materskou spoločnosťou (rozsudky Súdneho dvora zo 16. novembra 2000, *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia*, C-286/98 P, Zb. s. I-9925, bod 28, a rozsudok Všeobecného súdu z 15. septembra 2005, *DaimlerChrysler/Komisia*, T-325/01, Zb. s. II-3319, body 218 a 219).

V prejednávanej veci sa podľa nej nikdy priamo ani nepriamo nezúčastnila tajných dohôd, počas správneho konania nikdy nevystupovala ako sprostredkovateľ BN Infra alebo BNGW a vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách výslovne uviedla, že BN Infra mala skutočnú samostatnosť. BN Infra a BNGW tak určovali svoju obchodnú politiku bez jej zásahu a bez toho, aby jej predkladali účty.

Žalobkyňa domnieva, že Komisia na preukázanie toho, že uplatňovala rozhodujúci vplyv na obchodné správanie BN Infra a BNGW, nemohla vychádzať z veľmi všeobecných okolností, ako sú konsolidácia výsledkov hospodárenia, rozhodnutia v oblasti zlúčení, použitie ziskov dcérskych spoločností, politika investícií, nákupov a predajov, alebo nominovanie ich riaditeľov. Takéto kritériá totiž podľa nej zodpovedajú povinnostiam, ktoré majú všetky materské spoločnosti v zmysle holandského občianskeho zákonníka a uznanie relevantnosti takýchto okolností by voči materským spoločnostiam viedlo k vytvoreniu nevyvrátiteľnej domnienky o zodpovednosti za pochybenie. Komisia odmietla všetky tvrdenia žalobkyne.

Z posúdenia Všeobecného súdu vyplýva, že protisúťažné správanie podniku môže byť pripísané inému podniku v prípade, ak neurčoval svoje konanie na trhu samostatne, ale v podstate realizoval pokyny vydané posledným uvedeným podnikom, najmä so zreteľom na ekonomické a právne väzby, ktoré ich spájajú.

Skutočnosťou, ktorá oprávňuje Komisiu na to, aby rozhodnutie ukladajúce pokuty bolo určené materskej spoločnosti skupiny spoločností, teda nie je podnecovanie dcérskej spoločnosti materskou spoločnosťou, aby sa dopustila porušenia, a o to menej účasť materskej spoločnosti na porušení, ale to, že tvoria jediný podnik vo vyššie uvedenom zmysle.

Na to, aby platila domnienka, že materská spoločnosť uplatňuje rozhodujúci vplyv na obchodnú politiku dcérskej spoločnosti, za týchto podmienok stačí, ak Komisia preukáže, že materská spoločnosť vlastní obchodný podiel zodpovedajúci celému základnému imaniu dcérskej spoločnosti. Komisia môže potom voči materskej spoločnosti vyvodiť solidárnu zodpovednosť za zaplatenie pokuty, ktorá bola uložená dcérskej spoločnosti, ibaže by táto materská spoločnosť, ktorej prináleží vyvrátenie tejto domnienky, predložila dostatočné dôkazy, ktoré preukazujú, že jej dcérska spoločnosť sa na trhu správa samostatne (rozsudky *Stora Kopparbergs Bergslags/Komisia*, už citovaný v bode 18 vyššie, bod 29, a *Akzo Nobel a i./Komisia*, už citovaný v bode 25 vyššie, bod 61).

Žalobkyňa sa domnieva, že prístup, ktorý zvolila Komisia, je v rozpore s prezumpciou nevinny uznanou článkom 6 EDĽP a že výklad, ktorý zvolila Komisia, pokiaľ ide o domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu materskej spoločnosti v jej 100 % dcérskej spoločnosti, znemožňuje jej vyvrátenie.

Z judikatúry Súdneho dvora však vyplýva, že na to, aby materská spoločnosť, ktorá má vo svojej dcérskej spoločnosti obchodný podiel zodpovedajúci 100 % základného imania, vyvrátila domnienku, že v nej skutočne uplatňuje rozhodujúci vplyv, materská spoločnosť musí Komisii a neskôr prípadne súdu Únie predložiť na posúdenie všetky dôkazy, o ktorých sa domnieva, že preukazujú, že netvorí jediný hospodársky subjekt, a ktoré sa týkajú hospodárskych, organizačných a právnych väzieb medzi jej dcérskou spoločnosťou a ňou, ktoré sa môžu v každom jednotlivom prípade meniť, a preto nemôžu byť predmetom taxatívneho výpočtu (rozsudky *Akzo Nobel a i./Komisia*, už citovaný v bode 25 vyššie, bod 65, a *General Química a i./Komisia*, už citovaný v bode 29 vyššie, body 51 a 52). Na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, ide teda o vyvrátiteľnú domnienku, ktorej vyvrátenie prináleží žalobkyňi.

Z argumentov uvedených v rozsudku vyplýva, že Komisia nevychádzala z nesprávneho právneho posúdenia, keď dospela k záveru, že žalobkyňa je ako 100 % materská spoločnosť BN Infra a BNGW, ktorá v nich uplatňovala rozhodujúci vplyv, zodpovedná za porušenie, ktorého sa dopustili.

Žalobkyňa sa takisto domnieva, že Komisia sa dopustila zjavne nesprávnych posúdení vo vzťahu k osobitným podmienkam, z ktorých vychádzala v napadnutom rozhodnutí, aby jej pripísala zodpovednosť za porušenie, ktorého sa dopustili BN Infra a BNGW.

Komisia podľa nej nesprávne zohľadnila zloženie jej predstavenstva, ktoré sa skladá len z dvoch osôb, pričom táto okolnosť umožňuje preukázať len to, že nebola schopná kontrolovať správanie BN Infra a BNGW na trhu, vzhľadom na veľmi veľký počet

činností skupiny. Komisia podľa nej tiež nesprávne vyložila úlohy „concern council“, ktorá združuje jej predstavenstvo a generálnych riaditeľov významných oddelení skupiny a prejednáva len strategické otázky týkajúce sa celej skupiny.

Žalobkyňa okrem iného pripomína, že ako zdôraznila vo svojej odpovedi na oznámenie o výhradách, je iba finančným holdingom a BN Infra a BNGW sú individuálne zodpovedné za obchodné, finančné a právne aspekty svojej prevádzky, ako aj za svoju personálnu politiku. Sú povinné predstaviť obchodný plán a predložiť ho žalobkyňi, no uvádzajú sa v ňom len hrubé črty ich stratégie a finančné predpovede. Niektoré z ich rozhodnutí sa okrem toho predkladajú na jej schválenie, avšak v oblastiach nijako nesúvisiacich s obchodnou politikou. Holandské právo obchodných spoločností podľa nej rovnako ukladá každej materskej spoločnosti udržiavať určité vzťahy so svojimi dcérskymi spoločnosťami, najmä pokiaľ ide o nominovanie riaditeľov valným zhromaždením akcionárov, prijímanie rozhodnutí týkajúcich sa použitia zisku, zostavenie konsolidovanej účtovnej závierky z finančných výkazov dcérskych spoločností alebo rozhodnutia o zmene štruktúry skupiny. BN Infra teda podľa nej mohla od októbra 2000 úplne slobodne určovať svoje obchodné správanie, najmä v oblasti nákupu prvotných surovín.

Okolnosť, že žalobkyňa a BN Infra majú sídlo na rovnakej adrese, hoci ide o rozdielne budovy, a vo vzťahu k tretím osobám vystupovali pod rovnakým označením, môže tiež predstavovať nepriamy dôkaz, ktorý podporený inými nepriamymi dôkazmi umožňuje konštatovanie existencie jediného hospodárskeho subjektu. Napokon okolnosť, že zamestnanec BN Infra, ktorý sa od októbra 2000 priamo zúčastňoval stretnutí kartelu, sa stal v roku 2004, teda po skončení obdobia, keď dochádzalo k porušeniu, členom „concern council“, predstavuje dodatočný nepriamy dôkaz o existencii hierarchických väzieb a úzkych vzťahov medzi BN Infra a žalobkyňou. V tejto súvislosti treba okrem iného uviesť, že na rozdiel od toho, čo tvrdí žalobkyňa, Komisia v napadnutom rozhodnutí nikdy neuviedla, že tento zamestnanec bol počas obdobia, keď dochádzalo k porušeniu, členom „concern council“.

Komisia sa domnieva, že žalobkyňi sa nepodarilo vyvrátiť jej domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu na obchodné správanie BN Infra a BNGW a že v každom prípade viaceré dôkazy uvedené v napadnutom rozhodnutí subsidiárne preukazujú, že žalobkyňa skutočne uplatňovala rozhodujúci vplyv na politiku BN Infra a BNGW.

Všeobecný súd posúdil situáciu nasledovne:

1. nie je potrebné skúmať, či žalobkyňa skutočne uplatňovala vplyv na protiprávne správanie BN Infra a BNGW.
2. dôkazy, ktoré predložila žalobkyňa, aby preukázala, že neuplatňovala rozhodujúci vplyv na obchodné správanie BN Infra a BNGW, neumožňujú vyvrátenie domnienky uplatňovania takéhoto vplyvu. Takisto tvrdenia žalobkyne, že prítomnosť riaditeľov BN Infra a BNGW v „concern council“ predstavuje znak ich nezávislého postavenia v rámci organizácie skupiny, nemôže stačiť na preukázanie toho, že im prenechala úplnú samostatnosť pri určovaní ich správania na trhu, keďže existencia „concern council“ sama osebe znamená, že žalobkyňa sa úzko podieľala na určovaní strategických cieľov svojich dcérskych

spoločností. Okrem toho skutočnosť, že BN Infra a BNGW viedli po určitú hranicu relatívne samostatnú obchodnú politiku, sama osebe nepostačuje na vyvrátenie konštatovania, že žalobkyňa ako 100 % akcionár skutočne uplatňovala rozhodujúci vplyv na obchodné správanie BN Infra a BNGW.

3. žalobkyňa tvrdí, že je len finančným holdingom, ktorý nezasahuje do prevádzkových činností BN Infra a BNGW. Hoci domnienku skutočného uplatňovania rozhodujúceho vplyvu v zásade možno spochybníť, ak sa materská spoločnosť správa ako výsostne finančný holding, zo spisu vyplýva, že v prejednávanej veci sa žalobkyňa takto nesprávala. Valné zhromaždenie akcionárov žalobkyne bolo poverené nominovaním riaditeľov dcérskych spoločností a schvaľovaním určitého počtu ich dôležitých strategických rozhodnutí, ako je použitie zisku, podávanie žalôb, bankové úvery, investície, alebo dokonca spolupráca s inými podnikmi. Takisto existencia „concern council“ znamená, že žalobkyňa sa úzko podieľala na určovaní strategických cieľov svojich dcérskych spoločností a štruktúry skupiny, ako to okrem iného preukazuje reštrukturalizácia cestných stavebných činností v roku 2000. Tieto dôkazy ako celok preukazujú, že úloha žalobkyne prekračovala rámec jednoduchého finančného holdingu.

V každom prípade zo všetkých týchto dôkazov a konkrétne z existencie dôležitých hospodárskych a organizačných väzieb medzi žalobkyňou a jej dcérskymi spoločnosťami vyplýva, že Komisia mohla oprávnene dospieť k záveru, že tieto posledne uvedené spoločnosti nie sú samostatné a v dôsledku toho existuje jeden hospodársky subjekt.

Okolnosť, že žalobkyňa a BN Infra majú sídlo na rovnakej adrese, hoci ide o rozdielne budovy, a vo vzťahu k tretím osobám vystupovali pod rovnakým označením, môže tiež predstavovať nepriamy dôkaz, ktorý podporený inými nepriamymi dôkazmi umožňuje konštatovanie existencie jediného hospodárskeho subjektu. Napokon okolnosť, že zamestnanec BN Infra, ktorý sa od októbra 2000 priamo zúčastňoval stretnutí kartelu.

Zo všetkého, čo bolo uvedené, vyplýva, že dôkazy predložené žalobkyňou v štádiu správneho konania a súdneho konania neumožňujú vyvrátenie domnienky, že vlastnením obchodných podielov zodpovedajúcich 100 % základného imania BN Infra a BNGW v nich skutočne uplatňovala rozhodujúci vplyv. Preto treba potvrdiť záver uvedený v napadnutom rozhodnutí, že žalobkyňa tvorí spolu BN Infra a BNGW jeden podnik v zmysle článku 81 ES, pričom nie je potrebné preveriť, či uplatňovala vplyv na protiprávne správanie BN Infra a BNGW.

Ohľadom porušenia práva na obhajobu dospel Všeobecný súd k záveru, že žalobkyňa mala možnosť už od štádia oznámenia o výhradách pochopiť rozsah výhrady formulovanej Komisiou, pokiaľ ide o jej účasť na porušení v postavení materskej spoločnosti BNGW, a účinne tak zabezpečiť svoju obhajobu.

VŠEOBECNÝ SÚD (šiesta komora) rozhodol a vyhlásil:

- 1. Žaloba sa zamietá.**
- 2. Ballast Nedam NV je povinná nahradiť trovy konania.**

Viac informácií o rozsudku tu:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=127593&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=3424103>